

Csonka János

A jelenleg üzemeltetett sok száz millió benzinmotorban ma is olyan karburátor van, melynek alapgondolatával – Bánki Donáttal együtt – ők ajándékozták meg a világot és elsőként szabadalmaztatták 1893. február 11-én.

Életpályája

(1852 - 1939)

1852. január 22-én született Szegeden. Iskoláit Szegeden végezte. Apja kovácsműhelyében lett szakmunkás. Az Alföldi-Fiumei Vasút szegedi főműhelyében, később a MÁV budapesti fűtőházban, majd Bécsben, Zürichben, Párizsban és Londonban dolgozott. A munka mellett állandóan képezte magát. Később elnyerte a József Műegyetem tanműhelyének vezetői állását, amelyet nyugállományba vonulásáig töltött be. Kiemelkedő mérnöki teljesítményeiért a Mérnöki Kamara 1924-ben gépészmérnökké nyilvánította.

Tervezett és készített papír- és szövetszakítógépet, számos műszert és mérőberendezést, amelyeket határainkon túl is használtak. A motorszerkesztés mellett kedvelt szakterülete volt a gépjárműtervezés.

A Magyar Posta számára készített motoros triciklit, majd gépkocsit, amely mint postautó 1905. május 31-én indult sikeres próbaújtára. Innen számítjuk a magyar autógyártás kezdetét. De ő tervezte és készítette az első hazai kompresszoros motort, a tűzoltó-, csónak-, bányamozdony- és sínautómotort, a személygépkocsit, valamint autóbust. Csonka János alkalmazta először a motorgyártásban az alumíniumot, a vezérelt szívószelepet, a nagyfeszültségű mágnesgyújtást. Műszaki irodalmi tevékenységének eredménye: az első magyar automobil szakszótár. Összesen, mintegy 150 gépkocsit épített. Nyugdíjba vonulása után autójavító műhelyt nyitott Budapesten, a Fehérvári úton. Ebből fejlődött ki a Csonka-gépgyár, majd a későbbi Kismotor- és Gépgyár.

Feltalálói tevékenysége

Mechwart András a Ganz-gyár vezérigazgatója, 1887-ben Csonka Jánost kérte fel az előző évben (gyárvásárlás révén) a vállalat tulajdonába került külföldi motorok üzemképessé tételére. Ez a tény döntő jelentőségű volt: egyrészt közvetlen kapcsolatot létesített a Műegyetem és az egyik legnagyobb ipari vállalat között, másrészt ezzel indult meg a később barátsággá fejlődött együttműködés közte és a gyár fiatal mérnöke: Bánki Donát között. A motorok áttervezése sikerült, és azok Ganz-motor néven kerültek forgalomba, azzal a kiegészítő felirattal, hogy

Bánki Csonka-féle porlasztó

Bánki és Csonka szabadalmainak felhasználásával készültek (ún. Bánki–Csonka-motorok). A

következő években közös szabadalmaik hosszú sora jelent meg, igazolva a gyümölcsöző együttműködést. A legnagyobb jelentőségű találmányuk kétségkívül a karburátor volt.

Ezen már tűszabályozás, féklevegő bevezetés és pillangószelep volt. A Bánki–Csonka-porlasztót az 1900. évi párizsi (és az 1958. évi brüsszeli) világkiállításon is bemutatták. Nagy sikerű közös találmányaik közül még meg kell említeni a gázkalapácsot és az automatikus csőgyújtással dolgozó motort.

Motorok:

- 1877-ben készítette el az első magyar gázmotort.
- 1884-ben az úgynevezett Csonka-féle gáz- és petróleummotort.
- 1890-ben Bánki Donáttal közös találmányuk a nevüket viselő benzinmotor.

Járművei:

- Az 1890-es években, Bánkival elkészítette az első magyar motorkerékpárt és motorcsónakot.
- 1899 és 1904 között műhelyében hat darab gépkocsi-alvázat készített.
- 1900 körül a posta részére ő készítette az első motoros triciklit.
- 1904-ben a posta részére benzinmotoros autót szerkesztett.

Csonka János 1895 után megadott szabadalmai

A szabadalmak száma: 4

Lajstromszám	A bejelentés napja	Osztályjelzete	A szabadalom címe
7159	1896.04.25.	V/d/2	Automatikus csőgyújtás gáz- és petróleummotoroknál
100135	1929.05.03.	V/d/2	Szabályozó szerkezet belsőégésű motorokhoz
103768	1929.11.02.	V/d/2	Szerkezet belsőégésű motorok gyújtáspontjának önműködő kényszerbeállítására
114503	1935.10.10.	VIII/c	Hordozható és szétszedhető láncfűrész-berendezés